

การศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเทวี
ของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู

A STUDY OF THE AESTHETIC PHILOSOPHY APPEARANCE IN THE DIVINE ART
OF MAHADEVI ON BRAHMANISM – HINDUISM

สิริมิตร สิริโสฬส

Sirimit Sirisoroj

นักวิชาการอิสระ ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา

Independent Scholar in Buddhism and Philosophy

E-mail: sirimitsiri@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาเทวศิลป์ มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู 2) เพื่อศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ 3) เพื่อศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ในเทวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิจัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย พบว่า เทวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ถือว่าเป็นศักดิ์แห่งองค์มหาเทพ โดยกำเนิด และเทวลักษณะก็แตกต่างกันไปตามจารีกและวรรณกรรม ซึ่งภาพที่ปรากฏมีลักษณะเหมือนผู้หญิงทั่วไปทรงเครื่องอย่างนางกษัตริย์ ไปจนถึงมีหลายพัตรและหลายกร การศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ เป็นการอธิบายศิลปะที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการเลียนแบบ ทฤษฎีรูปทรงนิยมและทฤษฎีการแสดงออก เทวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูนี้แสดงให้เห็นถึงจินตนาการของศิลปิน รวมถึงความงามที่ปรากฏในผลงานที่แฝงไว้ด้วยความหมายเชิงปรัชญา คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏนี้สอดคล้องกับทฤษฎีสัมพัทธนิยมที่ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินเป็นหลัก โดยผู้ชมสามารถมีประสบการณ์สุนทรียะโดยตรงจากการชมเทวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู

คำสำคัญ : สุนทรียศาสตร์, ภาพเทวศิลป์, ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู

ABSTRACT

The objectives of this research article were: 1) to study the divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism, 2) to study aesthetic philosophy, and 3) to study aesthetic

philosophy appearance in the divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism. It was qualitative research – documentary research.

The results of the study were as follows: Divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism were Shakti (Power) of Mahadeva on Brahmanism – Hinduism. Origins and appearances were difference from scripture. Appearances of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism similar to women and dress like a queen. They has one head to many heads and arms. A study of aesthetic philosophy were explain art appeared in the divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism by using the theory of representation, the theory of formalist and theory of expression. Divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism showed imagination of the artist including beauty and philosophy meaning appeared in divine art. The aesthetic value of divine art corresponded to the theory of relative that depend on assessors. Assessors had direct experience by watching the Divine art of Mahadevi on Brahmanism – Hinduism.

Keywords: Aesthetic Philosophy, Divine Art, Brahmanism – Hinduism

1. บทนำ

ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นศาสนาเก่าแก่และมีผู้นับถือมากเป็นอันดับ 3 ของโลกรองจากศาสนาคริสต์และอิสลาม สำหรับการเข้าสู่ประเทศไทยของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูนั้นสันนิษฐานว่าเข้ามาก่อนสมัยสุโขทัยและมีความเป็นไปได้ใน 3 ช่องทาง คือ ทางเขมรซึ่งเป็นดินแดนติดต่อกัน ทางใต้ที่อาจมากับเรือพ่อค้าวานิช และทางตะวันตกที่เป็นเขตติดต่อกับพม่าและบังคลาเทศ ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูเป็นศาสนาที่นับถือเทพเจ้าหลายองค์โดยมีนิกายหลัก 2 นิกาย (สนั่น ไชยานุกุล, 2533, หน้า 510) คือ ไศวะนิกาย คือนับถือพระศิวะเป็นใหญ่ และไวษณพนิกาย คือนับถือพระนารายณ์หรือพระวิษณุเป็นใหญ่ แต่สำหรับประเทศไทย นอกจากการนับถือพระศิวะและพระนารายณ์แล้วยังมีการนับถือเทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู องค์อื่นอีก อย่างพระคเณศที่ถูกรับรู้ในฐานะของเทพเจ้าแห่งศิลปะวิทยาการโดยมีการนับถือกันอย่างแพร่หลายตลอดจนมหาเทวีซึ่งเป็นชายาของมหาเทพในศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูหรือที่รู้จักในนามของนิกายศักติ (วรรณพรธน์ เรื่องทรัพย์, 2547, หน้า 22) ได้แก่ พระอุม่า พระลักษมี และพระสร้อยศรี ก็เป็นที่รู้จักและนิยมบูชาอย่างแพร่หลายในสังคมไทยเช่นกัน

พระอุม่า พระลักษมี และพระสร้อยศรี ถือเป็นมหาเทวีองค์สำคัญประจำองค์มหาเทพของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พระอุม่าเป็นชายาของพระศิวะเป็นสัญลักษณ์ของ “อำนาจ” พระลักษมี เป็นชายาของพระนารายณ์หรือพระวิษณุเป็นสัญลักษณ์ของ “ความมั่งคั่ง” และพระสร้อยศรีเป็นชายาของพระพรหมเป็นสัญลักษณ์ของ “ความรอบรู้” มหาเทวีทั้ง 3 มักปรากฏพร้อมกับองค์มหาเทพเพื่อแสดงสถานะของการดำรงอยู่เป็นคู่ (Dichotomy) และรวมกันเป็นหนึ่งในฐานะ “ตรีศักติ” เฉกเช่นเดียวกับมหาเทพที่อยู่ในรูป “ตรีมูรติ” สำหรับเทวสถานที่มีมหาเทวีเป็นองค์ประธาน คือ วัดพระศรีมหาอุม่าเทวี หรือที่รู้จักในนาม “วัดแขกสี

ลม” (วิริยา ประสพธนกิจ, 2538, หน้า 17- 22) ซึ่งมีประวัติการสร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีพระแม่อุมา หรือพระศรีมหาอุมาเทวี (มารีอัมมัน) เป็นองค์ประธานซึ่งจะประกอบพิธีบูชาไฟถวายพระแม่ทุกวันขึ้น 15 ค่ำ ของทุกเดือนรวมถึงพิธีกรรมตามประเพณีสำคัญอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีเทวสถานของเอกชนน้อยใหญ่ที่ สร้างถวายพระมหาเทวีซึ่งเป็นผู้นับถือนิกายศักติหรือนับถือนมหาเทวีเป็นหลักอีกเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่า ใน ประเทศไทยการบูชามหาเทวีจะเป็นที่นิยมกันแพร่หลายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแต่ก็ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็น ระบบโดยเฉพาะในแง่มุมมองของปรัชญาสุนทรียศาสตร์

การศึกษาสุนทรียศาสตร์ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความงาม และเป็นการประเมินค่า โดยผ่าน ประสบการณ์ทางสุนทรียะและกฎเกณฑ์ทางศิลปะที่มาจากความรู้สึกรับรู้ (Sense Perception) ของ มนุษย์ในเรื่องความงาม (เดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ, 2553, หน้า 66- 67)สำหรับสิ่งที่สามารถประเมินคุณค่าในเชิง สุนทรียศาสตร์นั้นอาจหมายถึงศิลปกรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมถึงความประณีตงดงามของจิตใจ ความ ประณีตงดงามของการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตส่วนรวม ฯลฯ ในทางสุนทรียศาสตร์ ถือว่าความงามเป็น ลักษณะอย่างหนึ่งซึ่งสามารถให้คำอธิบายที่เป็นสากลได้และอาจมีในทุกสิ่ง ทั้งที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ (กิริติ บุญเจือ, 2522, หน้า 379) ดังนั้น คำตอบเกี่ยวกับความงามทาง สุนทรียศาสตร์จึงถือเป็นมาตรฐานในการตอบปัญหาของความงามทั้งหมด รวมทั้งทิวศิลป์ มหาเทวีของ ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ซึ่งเป็นประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

ทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู คือผลงานทางศิลปะที่สร้างขึ้นมาเป็นตัวแทนของพระอุ มา พระลักษมี และพระสร้สวดีทั้งในรูปแบบของประติมากรรมและจิตรกรรม โดยศิลปินผู้สร้างจะรังสรรค์ผ่าน แรงบันดาลใจ จินตนาการและความรู้สึกในการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานซึ่งมีผลกระทบต่อความรู้สึกเชิง สุนทรียะของผู้ชมแตกต่างกันไป มหาเทวีแต่ละองค์จะมีลักษณะสำคัญที่เป็นลักษณะเด่นที่ทำให้ผู้ชมหรือผู้ ศรัทธาสามารถแยกมหาเทวีออกจากกันได้อย่าง เช่น สีของเครื่องทรง (พระอุมาสีแดง พระลักษมีสีชมพู พระ สร้สวดีสีขาว) สัตว์พาหนะ (พระอุมาประทับบนเสือหรือสิงโต พระลักษมีประทับบนช้าง พระสร้สวดีประทับ บนหงส์) หรือ อาวุธ (พระอุมาถือตรีศูล พระลักษมีถือหม้อเงินทอง พระสร้สวดีถือวีณาหรือพิณ) เป็นต้น ส่วน องค์ประกอบอื่น ๆ อย่างท่วงท่าหรือลีลาที่ปรากฏย่อมแตกต่างกันไปตามจินตนาการของศิลปิน สำหรับ การศึกษาในครั้งนี้จะวิเคราะห์ภาพของมหาเทวีเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ประเทศไทยมีผู้นับถือนมหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นจำนวนมาก แต่ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบมีเพียงการรวบรวมในรูปแบบของเทพปกรณัมหรือตำนานเท่านั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเชิงวิชาการและวิเคราะห์ภายใต้ปรัชญาสุนทรียศาสตร์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู
2. เพื่อศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ -ฮินดู

3. บทสรุป

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์ มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ซึ่งจากผลการศึกษาวิเคราะห์ที่ผ่านมานั้นสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. จากการศึกษาทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ปรัชญาศิลปะ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางสุนทรียศาสตร์แต่มีขอบเขตการศึกษาที่แคบกว่าโดยมุ่งพิจารณาเฉพาะผลงานศิลปะเท่านั้น ไม่รวมถึงสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ศิลปะหรือวัตถุอื่นที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ผลงานศิลปะเป็นสื่อที่ศิลปินใช้นำเสนอปรัชญาและทัศนคติของตนในทางอ้อม การที่จะศึกษาศิลปะให้เข้าใจจึงต้องศึกษาถึงพัฒนาการและอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ รวมถึงอิทธิพลที่ศิลปะมีต่อสิ่งอื่นประกอบกันจึงจะสามารถเข้าใจศิลปะได้อย่างสมบูรณ์โดย นักปรัชญาและนักสุนทรียศาสตร์ได้ให้นิยามความหมายของศิลปะไว้ 3 ทฤษฎี คือ

ก. ทฤษฎีการเลียนแบบ (Representation Theory) ซึ่งเชื่อว่า ศิลปะคือการลอกเลียนแบบธรรมชาติ (Representational) แต่นักปรัชญากลุ่มนี้ก็มีแนวคิดเรื่องการเลียนแบบที่ต่างกัน เพลโต มองว่าศิลปะเป็นเพียง จินตภาพ (Image) ที่เลียนแบบมาจากปรากฏการณ์ของสรรพสิ่ง (Art imitates the appearances of things) ในโลกแห่งผัสสะที่ห่างไกลจากแบบสากล (Universal thing) แต่อริสโตเติล กลับมองว่า ศิลปะเป็นการเลียนแบบจากต้นแบบหรือแก่นสารของสิ่งต่าง ๆ โดยตรง ส่วน กอมบริชและกู๊ดแมน มองว่าศิลปะเป็นสัญลักษณ์ (Symbol) ชนิดหนึ่งที่ศิลปินใช้เพื่อการแทนค่า (Substitute) หรือ การบ่งบอกถึง (Denotation) บางสิ่งจากโลกภายนอก โดยปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเลียนแบบตามธรรมชาติของ อริสโตเติล

ข. ทฤษฎีรูปทรงนิยม (Formalist Theory) เบลล์และฟรายด์เชื่อว่า รูปทรงบริสุทธิ์ (Pure form) อันหมายถึง ทัศนธาตุ (Visual elements) ต่าง ๆ นั้นเป็นหัวใจสำคัญของศิลปะที่มีอยู่ใน ผลงานศิลปะทุกชิ้น ความรู้สึกสุนทรียะที่มีต่อผลงานศิลปะเกิดจากการรับรู้ต่อรูปทรงบริสุทธิ์ซึ่งมีความหมายในตัวเองที่เรียกว่า รูปทรงแห่งนัยยะ (Significant Form) เท่านั้น ไม่ใช่มาจากเนื้อหาของศิลปะ โดยปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์ มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นไม่มีความสอดคล้องกับหลักการ ของทฤษฎีรูปทรงนิยมตามธรรมชาติของเบลล์และฟรายด์แต่อย่างใด

ค. ทฤษฎีการแสดงออก (Expression Theory) ที่มีแนวคิดต่างกันคือ โครเชเชื่อว่า ศิลปะเป็นอัมมัตติญาณภายในของศิลปิน (Art is vision or intuition) คอลลิงวูดเชื่อว่า ศิลปะเป็น กระบวนการระบายอารมณ์ความรู้สึกของศิลปินออกมา (Expression as Process) ดิวอี้เชื่อว่าการแสดงออกทางศิลปะเป็นการกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชม (Expression as Evocation) ตอลสตอย เชื่อว่า การแสดงออกทางศิลปะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างศิลปินกับผู้ชมโดยมีผลงานศิลปะเป็นสื่อกลาง (Expression as Communication) ส่วนดูแคสและบราวส์มาเชื่อว่า การแสดงออกเป็นคุณสมบัติ ที่มีอยู่ในตัวงานศิลปะ (Expression as Property of the Work of Art) แต่เป็นคุณสมบัติที่ต่างกัน โดยปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการแสดงออก ตามธรรมชาติของตอลสตอย ดิวอี้และ ดูแคส

ผลงานศิลปะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) ศิลปะบริสุทธิ์หรือ วิจารณ์ศิลป์ (Pure Art หรือ Fine Art) หมายถึง ผลงานศิลปะที่มุ่งแสดงให้เห็นถึง ปัญญา อารมณ์ความรู้สึกหรือจินตนาการของศิลปิน เป็นผลงานศิลปะที่มีความงดงามอันจรจโรจหรือสะท้อนอารมณ์ซึ่งปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์ มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นมีลักษณะที่สอดคล้องกับศิลปะบริสุทธิ์หรือวิจารณ์ศิลป์นี้ และ 2) ศิลปะประยุกต์ (Applied Art) หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงถึงความงามที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ ใช้สอยคุณค่าของงานศิลปะนั้นเป็นผลมาจากคุณลักษณะของตัวผลงาน โดยผลงานศิลปะบริสุทธิ์ หรือวิจารณ์ศิลป์ให้คุณค่าทางสุนทรียะซึ่งเป็นคุณค่าทางใจอันสำคัญของมนุษย์ส่วนศิลปะประยุกต์ให้คุณค่าทางความงามที่มีประโยชน์ใช้สอยและผลิตขึ้นตามความต้องการของตลาด

การศึกษาความงามทางสุนทรียศาสตร์นั้น ครอบคลุมถึงความงามทั้งจากธรรมชาติ และใน ผลงานศิลปะ โดยมีทฤษฎีที่ถกเถียงถึงความมีอยู่ของความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงามอยู่ 4 ทฤษฎีคือ

ก. ทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjective Theory) ซึ่งเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็น คุณสมบัติของจิตที่ตอบสนองต่อวัตถุทางสุนทรียะโดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติใด ๆ ของวัตถุทั้งสิ้น ความงามเป็นความรู้สึกชอบหรือเพลิดเพลินพึงพอใจที่เกิดจากการที่จิตเข้าไปรับรู้วัตถุทางสุนทรียะ ดังนั้น มาตรการในการตัดสินคุณค่าทางความงามจึงไม่ตายตัวเพราะขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือรสนิยมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามความชอบของแต่ละคนในแต่ละเวลา และสถานที่โดยใช้ความชอบของคนส่วนใหญ่ มาเป็นเกณฑ์ตัดสินชี้ขาดคุณค่าทางความงามโดยลักษณะของทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีอัตนัยนิยม

ข. ทฤษฎีปรนัยนิยม (Objective Theory) ซึ่งเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นคุณสมบัติของวัตถุที่มาจากรูปร่างรูปทรงสีสัมผัสที่ประกอบกันอย่างสมดุลกลมกลืนได้สัดส่วน และมีความเด่นชัดในตัววัตถุ เป็นคุณสมบัติที่ติดตัววัตถุอยู่ตลอดเวลาโดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสนใจของใคร ๆ ทั้งสิ้น เกณฑ์ในการตัดสินความงามจึงมีความแน่นอนตายตัวโดยใช้ อัชฌัตติกญาณ (Intuition) มาตัดสินความกลมกลืน (Unity, Hamony) ของคุณสมบัติทางรูปทรงที่มีอยู่ในวัตถุทางสุนทรียะ โดย ลักษณะของปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ของทฤษฎีปรนัยนิยม

ค. ทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relative Theory) ซึ่งเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นภาวะสัมพันธ์ระหว่างความสมบูรณ์ของจิตบุคคลกับคุณสมบัติของวัตถุทางสุนทรียะในสถานการณ์แวดล้อมแล้วเกิดการประเมินค่าขึ้น การประเมินค่านี้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจึงมีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เกณฑ์ในการตัดสินความงามจึงใช้ปริมาณมากน้อยของ ความน่าเชื่อถือ (Probability) มาเป็นหลักฐานชี้วัด โดยปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในทิวศิลป์มหาเทวีของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีสัมพัทธนิยมมากที่สุด

ง. ทฤษฎีอุบัติการณ์ใหม่ (Emergent Theory of Value) ซึ่งเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากความสัมพันธ์ระหว่างจิตของบุคคลกับวัตถุทางสุนทรียะที่มาจากกระบวนการของการหาคุณค่าซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างวัตถุทางสุนทรียะกับบุคคลที่มีความสามารถในการประเมินคุณค่าโดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินคุณค่าทางสุนทรียะซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเทศะ โดย

ปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในมหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นั้นไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ทฤษฎีอุบัติการณ์ใหม่

นอกจากนี้ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ยังกล่าวครอบคลุมถึงเรื่องของ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ (Aesthetic experience) ซึ่งเป็นการรับรู้ทางความงามต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งจากธรรมชาติ และผลงานศิลปะ ประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นการรับรู้ที่จับลึ้นในตัวเองนี้โดยไม่ได้มุ่งหวังประโยชน์ใด ๆ ทางกายภาพผู้รับรู้จะได้รับความเพลิดเพลินพึงพอใจ ผ่อนคลายจากความตึงเครียดจากภาวะต่าง ๆ ในชีวิตเกิดความสงบสุขและเป็นอิสระซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ทำให้กิจกรรมในชีวิตจริงหยุดพักชั่วคราว ปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏใน เทวศิลป์ มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู สามารถทำให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะแก่ผู้ชมได้

2. จากการศึกษาปรัชญาสุนทรียศาสตร์ ผลการวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์ มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นศิลปะบริสุทธิ์หรือวิจิตรศิลป์ที่แสดงออกถึง ปรัชญาแนวคิดหรือทัศนคติ ซึ่งมาจากจินตนาการของความรู้สึกประทับใจต่อธรรมชาติ และทักษะความชำนาญในการสร้างสรรค์ศิลปะที่ก่อให้เกิดความงามอันลึกซึ้ง มีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้ชม แม้ว่าเทวศิลป์มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู จะมีเนื้อหาเรื่องราวตามธรรมชาติ แต่ลักษณะรูปแบบของผลงานชุดนี้ก็ไม่ได้ลอกเลียนแบบเพื่อให้เหมือนธรรมชาติตามที่ตาเห็นเท่านั้น แต่เป็นการสังเคราะห์เลือกสรรเฉพาะสิ่งที่สุนทรียศาสตร์ในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู มาถ่ายทอดในรูปแบบด้วยการสร้างสีสัน บรรยากาศซึ่งไม่มีอยู่จริงในโลก ที่ให้ความรู้สึกและจินตนาการถึงความฝันที่สงบสุขเป็นสุข ผ่อนคลายสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่ผู้ชมสามารถสัมผัสรับรู้ได้เช่นเดียวกัน โดยถือว่าเป็นประสบการณ์สุนทรียะอันเป็นคุณค่าทางใจ ที่สำคัญจากการรับชมผลงานศิลปะ

สรุปว่า สุนทรียศาสตร์ในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ความสอดคล้องกับปรัชญาศิลปะในทฤษฎีการเลียนแบบตามทัศนะของอริสโตเติล และทฤษฎีการแสดงออกตามทฤษฎีของดิโอโดรอส และดูแคลส ส่วนเรื่องคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์นั้น สุนทรียศาสตร์ในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู นับเป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางสุนทรียะอย่างแท้จริงที่สามารถสร้างประสบการณ์สุนทรียะให้แก่ผู้ชมได้ โดยมีความสอดคล้องกับทั้งทฤษฎีอรรถนัยนิยม และทฤษฎีสัมพัทธนิยม แต่สุนทรียศาสตร์ในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในเทวศิลป์มหาเวทียของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู มีความสอดคล้องกับเหตุผล ของทฤษฎีสัมพัทธนิยมมากกว่าทฤษฎีอรรถนัยนิยม

บรรณานุกรม

กীরติ บุญเจือ. (2521). **ปรัชญาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2522). **ปรัชญาศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ. (2553). **การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง**. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (ปรัชญา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วรรณพรรณ เรื่องทรัพย์. (2547). การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมและประติมานวิทยาที่เทวสถานพระศรีอุมาเทวี (วัดแขก สีลม). สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี), มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิริยา ประสพธนกิจ. (2538). ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลที่เข้ามาสักการบูชาที่วัดแขก (สีลม) และโบสถ์พราหมณ์ (เสาชิงช้า). สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (มานุษยวิทยา), มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สนั่น ไชยานุกูล. (2533). ฮินดูและซิกข์ในสังคมไทย. ใน ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.